

ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ: Η ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΑΕΙ ΧΑΜΕΝΗ (Ιούνιος 2007)

Συγγραφέας: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ο τουρισμός αποτελεί αναμφίβολα έναν από τους βασικούς πυλώνες για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας. Ωστόσο, ποτέ μέχρι σήμερα δεν υπήρξε ένας συνεκτικός και πρόσφορος σχεδιασμός, με αποτέλεσμα να αναπτύσσεται στρεβλά και να επιφέρει σοβαρή υποβάθμιση σε σημαντικούς περιβαλλοντικούς πόρους. Μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισε, ενόψει και της αυστηρής περιβαλλοντικής νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας, να γίνεται αντιληπτό ότι η αξιοποίηση των συγκριτικών κλιματολογικών και οικολογικών πλεονεκτημάτων της χώρας πρέπει να βασίζεται σε συγκροτημένο και επιστημονικά τεκμηριωμένο προγραμματισμό, ώστε να επιτυγχάνεται η μόνη συνταγματικά επιτρεπτή μορφή ανάπτυξης, δηλαδή η βιώσιμη ανάπτυξη (άρθρα 24 και 106 Συντ.). Στόχος της είναι η εναρμόνιση της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης με την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος.

Η σημαντικότερη -ίσως μάλιστα η τελευταία- ευκαιρία για βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη είναι το εκπονούμενο ειδικό χωροταξικό πλαίσιο για τον τουρισμό, σχέδιο του οποίου παρουσιάστηκε πρόσφατα και τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση. Παρά τις ελλείψεις, τις αντιφάσεις και τις ατέλειές του κινείται σε σωστή κατεύθυνση, αφού λαμβάνει υπόψη τις σύγχρονες αντιλήψεις και διαμορφώνει με ορθολογικό και πρόσφορο τρόπο τους βασικούς κανόνες και τα κριτήρια για τη χωρική διάρθρωση, οργάνωση και ανάπτυξη του τουρισμού. Περιλαμβάνει ειδικές ρυθμίσεις για τις αναπτυγμένες, τις αναπτυσσόμενες και τις λιγότερο αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές, τις μητροπολιτικές περιοχές των μεγάλων πόλεων, τα νησιά και τις παράκτιες περιοχές, τις ορεινές, τις πεδινές και τις ημιορεινές περιοχές, τις περιοχές που εντάσσονται στο ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο NATURA 2000, τους αρχαιολογικούς χώρους και, τέλος, τους παραδοσιακούς οικισμούς. Η σημαντικότερη συμβολή του σχεδίου είναι αναμφίβολα οι προβλέψεις για τις ειδικές μορφές σύγχρονου τουρισμού -όπως είναι ο συνεδριακός, ο πολιτισμικός, ο αθλητικός, ο οικολογικός και ο ιαματικός τουρισμός- οι οποίες είναι δυνατόν να προσελκύσουν υψηλού επιπέδου τουρισμό και να επεκτείνουν δραστικά την τουριστική περίοδο.

Αξίζει επίσης να επισημανθούν οι ειδικές ρυθμίσεις του σχεδίου για τις σύνθετες και ολοκληρωμένες αναπτύξεις τουριστικών υποδομών σταθερού παραθερισμού, ιδιαίτερα σε περιοχές του δικτύου NATURA 2000. Σημειώνεται ότι οι περιοχές αυτές, οι οποίες καταλαμβάνουν περίπου το 20-30% της επικράτειας, προστατεύονται, λόγω των ιδιαίτερων οικολογικών χαρακτηριστικών τους, από την κοινοτική νομοθεσία. Η προστασία τους δεν αποκλείει, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη. Οι περιοχές αυτές προσφέρονται άλλωστε κατεξοχήν για βιώσιμη ανάπτυξη, ιδιαίτερα σύγχρονων μορφών ειδικού τουρισμού, όπως είναι ο αθλητικός (λ.χ. γκολφ), ο συνεδριακός και ο οικολογικός τουρισμός. Προϋπόθεση είναι βέβαια να προβλέπονται ειδικά μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος.

Από την άλλη πλευρά, στις ελλείψεις του σχεδίου περιλαμβάνονται η πολύπλοκη δομή του και οι αλληλοεπικαλυπτόμενες ρυθμίσεις που δημιουργούν σοβαρά ερμηνευτικά ζητήματα για το τι ισχύει κάθε φορά, η ανεπαρκής επίλυση ζητημάτων σύγκρουσης με άλλες χρήσεις, το γενικά ισχνό πρόγραμμα δράσης που το συνοδεύει καθώς και η μη αξιοποίηση του κριτηρίου της «φέρουσας ικανότητας», το οποίο θεμελιώνεται σε σειρά επιστημονικών κριτηρίων για τα όρια των αναπτυξιακών δυνατοτήτων που διαθέτει ορισμένη περιοχή. Μείζονα προβλήματα νομιμότητας -ιδίως συνταγματικότητας- του σχεδίου δεν φαίνεται πάντως να τίθενται. Ας ελπίσουμε ότι αυτή τη φορά η Πολιτεία θα αδράξει, στην πράξη, την ευκαιρία για βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη...